

адміністративної відповідальності. Саме тому реальним шляхом розвитку сфери правозастосування є продовження роботи над приведенням військового законодавства у відповідність із європейськими стандартами, стандартами НАТО. Насамперед це забезпечить можливість систематизувати відповідальність військовослужбовців за чітко визначеними критеріями.

Список використаних джерел

1. Інструкція з надання доповідей і донесень про події, кримінальні правопорушення, військові адміністративні правопорушення та адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією, порушення військової дисципліни та їх облік у Міністерстві оборони України, Збройних Силах України та Державній спеціальній службі транспорту: Наказ Міністерства оборони України від 29.11.2018 № 604. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1451-18>.

2. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. № 8073-X URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.

3. Закон України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за військові правопорушення» від 09.05.2024 р. 3696-IX. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/43452>.

ПОНОМАРЕНКО Віктор Володимирович,
*викладач кафедри адміністративно-правових дисциплін,
Донецький державний університет внутрішніх справ
(м. Кропивницький, Україна)*

ПУБЛІЧНА СЛУЖБА ЯК ОСНОВА ЗБЕРЕЖЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ЛЕГІТИМНОСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ

У сучасних умовах військової агресії проти України питання збереження легітимності державної влади набуває надзвичайно важливого значення. Легітимність – це не лише юридичне визнання влади, а й суспільна підтримка її дій, здатність ефективно реалізовувати державну політику та забезпечувати публічні інтереси. Одним з ключових механізмів підтримання та відновлення легітимності є публічна служба – інституційно закріплена система органів та посадових осіб, що діють від імені держави в інтересах суспільства.

Публічна служба – це не лише технічний механізм реалізації державної політики, але й носій цінностей, норм і символів, що формують уявлення громадян про державу. Саме публічні службовці, взаємодіючи з населенням, втілюють образ державної влади,

впливають на рівень довіри до неї, а отже – на її легітимність. У цьому контексті надзвичайно важливо, щоб публічна служба відповідала сучасним викликам, забезпечувала ефективно, етично й прозоре управління, орієнтоване на потреби громадян.

У мирний час публічна служба виконує функцію гаранта стабільності, правової визначеності й безперервності державного управління. В умовах війни вона набуває додаткових змістових та функціональних навантажень. Насамперед, йдеться про забезпечення критично важливих функцій держави – оборони, безпеки, логістики, соціального забезпечення, охорони здоров'я та правопорядку. Кожен з цих напрямів потребує належного кадрового забезпечення, ефективного управління, високого рівня професіоналізму та лояльності до держави з боку публічних службовців. Особливої уваги потребує питання стійкості інституцій, спроможності працювати в умовах ризику, дефіциту ресурсів та постійної загрози.

Публічна служба в умовах війни стає індикатором ефективності держави. Там, де державні інституції демонструють злагоджену, прозору і результативну роботу, формується довіра громадян, що прямо корелює з рівнем легітимності. Водночас провали у роботі органів публічної влади чи корупційні прояви здатні підірвати цю довіру та спричинити деструктивні наслідки як для внутрішньої стійкості, так і для міжнародної підтримки держави. У такому випадку особливу роль відіграють внутрішні механізми контролю, служби внутрішнього аудиту, органи державного фінансового моніторингу, які забезпечують підзвітність публічної служби.

Досвід України після початку повномасштабної агресії РФ у 2022 р. яскраво демонструє, що в екстремальних умовах саме публічні службовці стали опорою державності. Закон України «Про правовий режим воєнного стану» чітко визначає повноваження органів влади у таких умовах, і саме публічна служба є тим інструментом, що дозволяє ці повноваження реалізувати [1]. Додатково функціонують рішення Ради національної безпеки і оборони, Кабінету Міністрів України, укази Президента України – усі вони імплементуються через публічну службу.

Окрім функціонального виміру, публічна служба виконує також символічну функцію – вона є втіленням присутності держави. У регіонах, де ідуть бойові дії або здійснюється тимчасова окупація, кожен факт присутності української влади – через роботу ЦНАПів, соціальних працівників, поліції – є сигналом для громадян, що держава не відступила і не покинула своїх громадян. Важливим фактором є й комунікаційна політика органів публічної влади, яка має сприяти зміцненню довіри, формуванню почуття безпеки та підтримки серед населення.

Збереження легітимності в умовах війни також вимагає переосмислення підходів до публічного управління. Варто посилювати

принципи меритократії, адаптивності, відкритості та підзвітності. У цьому контексті заслуговує на увагу концепція стійкої публічної служби (*resilient public service*), яка включає не лише фізичну здатність працювати в кризових умовах, а й психологічну стійкість, етичну мотивацію та гнучкість у прийнятті рішень [2]. Формування таких якостей можливе завдяки системному професійному навчанню, психоемоційній підтримці персоналу, запровадженню внутрішніх стандартів доброчесності та командної роботи.

Міжнародний досвід (зокрема, кейси Ізраїлю, Південної Кореї, Естонії) свідчить про важливість стратегічного управління кадрами публічної служби у кризові періоди. Ефективна публічна служба повинна поєднувати централізовану координацію з децентралізованою ініціативою. Так, в Естонії широко використовується цифрова інфраструктура для забезпечення безперервності управління навіть під час кіберзагроз. Південна Корея робить акцент на безпеці службовців та управлінні ризиками. В Ізраїлі активно впроваджується принцип національної єдності, коли кожен публічний службовець сприймає себе як частину оборонної системи держави.

Згідно з документом OECD «*More resilient public administrations after COVID-19*», довіра до державних інституцій напряду пов'язана з ефективністю публічної служби у кризових ситуаціях [2]. Документ підкреслює необхідність зміцнення лідерства, цифрових навичок, спроможності до швидкого реагування на зміни, що також є релевантними для українських реалій.

Таким чином, публічна служба в умовах війни є не просто елементом державного механізму, а визначальним чинником збереження державної легітимності. Її стійкість, професіоналізм, етичність і здатність до інновацій – це основа довіри громадян до держави. У воєнних реаліях легітимність не може бути лише декларативною – вона повинна виявлятися у здатності публічної влади діяти ефективно, гідно та на користь суспільства навіть у найскладніших умовах.

Список використаних джерел

1. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 р. № 389-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 28. Ст. 250.

2. OECD (2023), «*More resilient public administrations after COVID-19: Lessons from using the Common Assessment Framework (CAF) 2020*», *OECD Public Governance Policy Papers*, No. 29, OECD Publishing, Paris. URL: <https://doi.org/10.1787/8d10bb06-en>.